

Mehnet Qoşıqları / Mihnet Türküleri

HOP-MEYDE
/HIRMANQOŞIĞI/

Meyde deġen biz edik,
Atadan altı qız edik.
Şu meydenifi destiden
Baş-başımızge tözidik.

Menav taġ dere-dere,
Meydemnin qaşı qara.
Salıştmb körever,
Hemme qızlardan sere.

Meydecan keler heli,
Irgalar meydan tali.
Yuġundan qamçı qılıb,
Yulduzge mingen heli.

Meyde-meyde marısın,
Dan samandan erisin.
Ayni qızıl bölgende
Baba dehkan dansin.

Meyde-meyde meycini,
Qolge alın qayçını.
Qız balanin laçını
Suvlab örer saçını.

Meyde-meyde may basar,
At ormnı tay basar.
Yalġız ul yavda ölse,
Unıft ormnı kim basar?

Basa-basa balqan qıl,
Basgan izin talqan qıl.

Meyde qılġın, köreyin,
Şâhinge güller öreyin.
Senge tekken belanı
Taġdan taşge cöreyin.

Qarçıġay qanatlandı,
Qarşıden han atlandı.
Han beti küymesin deb,
Havalər bulutlandı.

Meyde qılġın, köreyin,
Kâkillərinni öreyin;
Kâkillərifini örgende
Yalıtge güller tereyin.
Yalinge güller yaraşse,
Oyunlar tapıb bereyin.

UFAK TEFEK
(HARMAN TÜRKÜSÜ)

Ufacık denen biz idik,
Atadan altı kız idik.
Şu ufacıġımın elinden
Kendi başımıza eskidik.

Şu daġ dere dere
Ufacıġın kaşı kara,
Kıyaslayıp gör
Bütün kızlardan ala.

Ufacıġım gelir şimdi,
Irgalar meydan dalı
İlgın dalından kamçı yapıp
Yıldıza binmiş şimdi.

Ufak ufak kuzu kürküsin
Tane samandan ansın
Yüzü kızıl olunca
Çiftçi dede dermanısın.

Ufak ufak meyciyi
Ele alın makası
Kız evladın şahını
Yıkayıp örer saçını.

Ufak ufak yaġ basar
Atınyerini tay tutar
Yalnız oğul düşmanda ölse,
Onun yerini kim tutar.

Basa basa yıġın et,
Bastıġın izi darmadaġın et.

Ufak eyle göreyim,
Dalına güller öreyim.
Sana gelen belayı,
Daġa daşa çevireyim.

Kırlangıç kanatlandı,
Karşıda han atlandı.
Hanın yüzü yanmasın diye,
Havalər bulutlandı.

Ufak eyle göreyim,
Kâkillərinni öreyim;
Kâkillərini örerken
Zülfüne güller dereyim
Zülfüne güller yaraşsa,
Oyunlar buluvereyim.

Qara-qara qarğalar,
Hırman başda yorgalar.
Qanatige oq tegse,
Qap-qara qanı şorğalar.

Qara-qara qarğalar,
Meslikni korse yorgalar.
Üyin kuygur darğalar
Hirmanni korse yorgalar.

Meyda qılse şunday qıl,
Eleb qoygen unday qıl.
Saçını örge qızdey qıl,
Qılıqsız yürge nazdey qıl,
Tuyıb qoygen tuzdey qıl.
Qızıhniqildey qıl,
Sâmânmi tağday qıl.

Meyde özi yahşi qız,
Aşge qatıq, nange tuz.
Piyavege piyaz qız,
Hocesige niyaz qız.

Şahin allab dâvâti,
Özin dehkan kuvveti,
Özin quvvet bolmasafı,
Qaynıb sınar qanatı.

Meyde qılgin, qur bolsın,
Qorın tağdan zor bolsın.
Seni yaman degenler
Tuyağinge zar bolsın.

Meydeler qıl qonnni,
Borbayge tök zorinnı.
Eğer meyde qılmasefi,
Qurıtamen şorinnı.

Nuralige al pote,
Meydemge gülgün kürte.
Meyde qılgin, canı var,
Basgen izinni hali bar.

Ayağmnin astıda
Kelimegoynin nani bar.

Atacanim iş qıldı,
Hırmaruni çaş qıldı.
Boynı uzun tüyenin
Terisin tirkiş qıldı.

Meydecan aytar heli,
Meydemnifi meyde tali.

Kara kara kargalar
Harman başında kıpırdar.
Kanadına ok değse,
Kapkara kanı fişkırır

Kara kara kargalar,
Mecalsız görse gagalar
Evini yandınır emirler
Harmanı görse gagalar.

Ufak eylese sen şöyle et
Elediğin un gibi et.
Saçını ören kız gibi et.
Huy edindiğin naz gibi et,
Doyduğun tuz gibi et,
Altınını kıl gibi et,
Samanını dağ gibi et.

Ufacığın kendi güzel kız,"
Aşa katık, ekmeğe tuz.
Çorbaya piyaz kız
Kocasına niyaz kız.

Şahin aldatıcı kalemi
Sen çiftçi kuvveti
Sen kuvvetli olmasan
Kamnıp kırılır kanadı.

Ufacık eyle, yığın olsun
Yığının dağdan büyük olsun
Sana kötü diyenler
Ayağına düşsünler.

Ufacık eyle yığının
Ayağa dök çoğunu
Eğer ufacak eylemesen,
Kurutamam tuzunu.

Nurali 'ye al kemer
Ufacığa pembe giyecek.
Ufacık eyle, bıçare,
Bastığın izinin işareti var.

Ayağının altında
İnsanların ekmeği var.

Babacanım iş etti,
Harmanını yığın etti.
Boynu uzun devenin
Derisini kayış etti.

Ufacığım söyler şimdi
Ufacığının ufacak dalı.

Qamışdan qamçı qılıb,
Düldülge mingen Ali.

Meydemnin âvâzesi,
Polatdan dervâzesi.
Yav kелgende yarqıllaydı,
Saraynin boz balası.

Ayrı-ayrı tuyağın Almaş
bolsın, canivar. Seni
baqqan dehkanlar,
Sermet bolsın, canivar.

Arqaların arqavul,
Savırlarıft qaravul,
Qaravuldan qarasam,
Körinedi köp avul.
Kök avulda toy bolsa,
Azametim bekavul.
Kök avulnifi içide
Çoltaq atli yasavul.

Dümleteri bar qamçıdey,
Uçı qızı nifi saçıdey.
Şâhların bar şatıdey,
Çevendâznin atıdey;

Bedeninge çıqqan cün,
Petli gilem petidey.
Tenleyinde çeverin
Mulla yazgen hatıdey.

Şâhların bar çemberşah,
Közlerin yangen çıraç.
Ölib ketsen beçıraç,
Dehkan yaqar qoş çıraç.

Meyde desem yaraşar,
Üyden qızlar karaşar.
Sağrındağı teringe,
Çerimgerler talaşar.
Çerimgernin qızıge,
Belhi romal yaraşar.

Meydem özi örelı,
Tağdan aşgen qoralı.
Tağdan aşsa qoralı,
Qattıq keldi boranı.

Meyde qılgin, iş biter,
Mehnet başından keter.
Yahşiler orın tutar,
Yamanlar ayaqdan yiter.

*Kamıştan kamçı yapıp
Düldüle binen Ali.*

*Ufacığının sesi
Demirden kapısı
Düşman geldiğinde parıldar
Özbek'in boz balası.*

*Ayrı ayrı ayağın,
Elmas olsun, hayvancağız.
Sana bakan köylüler
Mest olsun, hayvancağız.*

*Arkaların kışla
Yanların karakol
Karakoldan baksam
Görünür tüm oba
Gök obada toy olsa,
Azametim çeşnici
Gök obanın içinde
Güdük atlı bekçi.*

*Kuyruğun var kamçı gibi,
Ucu kızın saçığı gibi.
Dalların var araba oku gibi,
Binicinin atı gibi.*

*Bedeninde çıkan kıl,
Tüyü kilim tüyü gibi.
Damağında hünerin
Mollanın yazdığı yazı gibi.*

*Dulların var çepeçevre
Gözlerin yanan ışıq
Ölüp gitsen ışıksız
Köylü yakar çiftte mum.*

*Ufacık desem yaraşır,
Evden kızlar bakışır.
Sağrındağı derine
Dericiler üşüşür.
Dericinin kızına,
Behl'in yaşmağı yaraşır.*

*Ufacığın kendi tepeli,
Dağdan aşmış soğuşu.
Dağdan aşsa soğuşu,
Sert gelir borası.*

*Ufacık eyle iş biter
Mihmet başından gider
İyiler yer tutar,
Kötüler ayaktan yiter.*

* Bu mihnet türküleri "Kelinay Koşıkları" (Derleyip neşreden: Ahuncan Sabirov, Taşkent 1981) kitabının 68-72. sayfaları arasında alınmıştır.

